

JAK EFEKTIVNĚ VYUŽÍT ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ V DOBĚ EKONOMICKÉ KRIZE?

Návod na využití potenciálu
veřejných zakázek při řešení
socio-ekonomických výzev

JAK EFEKTIVNĚ VYUŽÍT ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ V DOBĚ EKONOMICKÉ KRIZE?

Návod na využití potenciálu veřejných zakázek
při řešení socio-ekonomických výzev

OBSAH

Úvod	5
Podpora zaměstnanosti, vč. získávání praxe a zvyšování dovedností a kvalifikace	7
Podpora malých a středních podniků, včetně sociálních podniků	19
Podpora místní ekonomiky a pozitivních lokálních dopadů	33
Krise jako příležitost pro inovativní řešení: cirkulární ekonomika a inovace	39

JAK EFEKTIVNĚ VYUŽÍT ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ V DOBĚ EKONOMICKÉ KRIZE?

Návod na využití potenciálu veřejných zakázek
při řešení socio-ekonomických výzev

Autorský tým: Leona Gergelová Šteigrová, Eva Chvalkovská, Adam Gromnica, Monika Dobrovodská,
Zbyněk Pochmon, Regina Hulmanová, Jiří Prokš

Korektury: Iva Kvašňáková

Grafika: Zora Sokolová

© Vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

Praha 2020

ÚVOD

Na úrovni národních i mezinárodních institucí (EU, OSN, ILO, FAO, World Economic Forum apod.) probíhají diskuse o tom, jak nejlépe reagovat na zpomalení ekonomiky vyvolané pandemií COVID-19. Toto zpomalení má významný dopad na socioekonomickou situaci v České republice. Z globálního hlediska modely ILO hovoří o celosvětové ztrátě ve výši ekvivalentu 130 milionů plnohodnotných pracovních míst jen v prvním čtvrtletí tohoto roku, pro to následující předpokládaly dokonce ztrátu 305 milionů a v současnosti ILO hovoří o 400 milionech¹.

Veřejné zakázky jsou významným nástrojem státu a samosprávy, jak na uvedenou situaci reagovat. V rámci trhu veřejných zakázek ročně projde až 600 mld. Kč od veřejné správy směrem k dodavatelům v soukromém sektoru, ekvivalent zhruba 10-12 % HDP.

Jsou-li veřejné nákupy řešeny strategicky, může se jednat o významný nástroj státu a samosprávy, jak podpořit zaměstnanost, situaci podniků, jakož i cíle v oblasti udržitelnosti.

Před pandemií COVID-19, v době zásadního ekonomického růstu, tuto příležitost ve veřejných zakázkách řada zadavatelů podceňovala. V současné situaci je však třeba efektivně využívat všechny nástroje, kterými stát a samospráva disponuje, aby pomohla řešit zvyšující se nezaměstnanost (zejména znevýhodněných osob na trhu práce), situaci malých a středních firem, zajistila férové vztahy v dodavatelském řetězci, důstojné pracovní podmínky (zejm. v méně kvalifikovaných profesích) a v neposlední řadě zbytečně nerezignovala na podporu ekologicky šetrných a cirkulárních řešení.

¹https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_749398/lang-en/index.htm

Odpovědné veřejné zadávání² v tomto nabízí řadu možností, jak na veřejné nákupy nahlížet jako na nástroj pro získávání skutečné hodnoty za peníze – v podobě příležitostí pro reflexi výše uvedených výzev.

Tato publikace není komplexní metodikou odpovědného zadávání (ta je k dispozici na webu www.sovz.cz), je ale souhrnem příležitostí, které lze jednoduše využívat, aby stát a samospráva svými nákupy pomáhaly v rekonvalescenci naší ekonomice.

Tištěná verze publikace je doplněna elektronickou verzí, která obsahuje i vzorové textace.

²Dále v textu pro odpovědné veřejné zadávání je využívána zkratka „OVZ“, případně „SOVZ“ ve smyslu sociálně odpovědné veřejné zadávání. Objeví-li se zkratka ZZVZ, je myšlen Zákon č. 137/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

PODPORA ZAMĚSTNANOSTI,
VČ. ZÍSKÁVÁNÍ PRAXE
A ZVYŠOVÁNÍ DOVEDNOSTÍ
A KVALIFIKACE

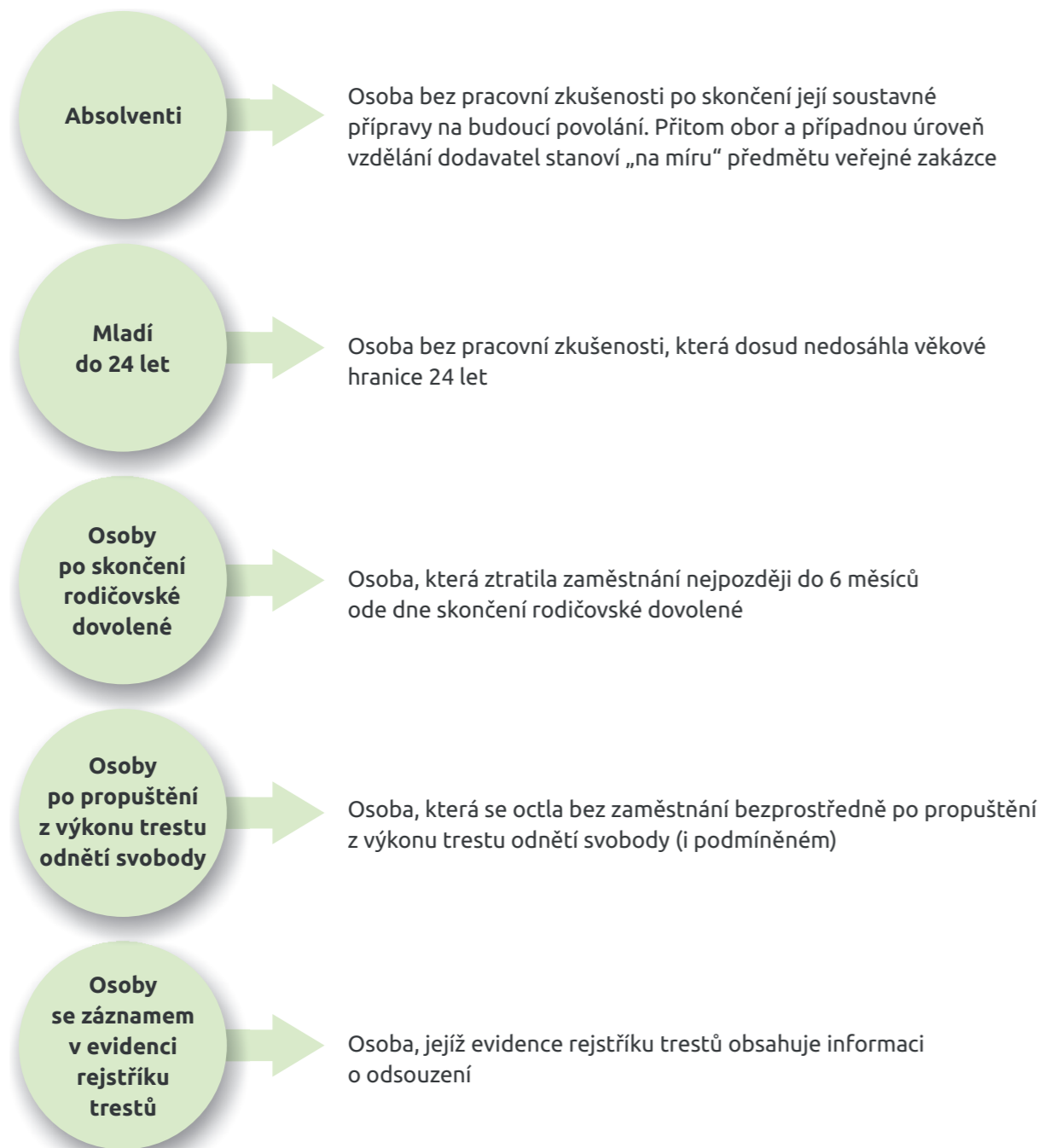
Po dlouhém období vysoké zaměstnanosti (resp. velmi nízké nezaměstnanosti) se do popředí bohužel znovu dostává otázka podpory zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce, a to vč. využití potenciálu zakázek placených z veřejných rozpočtů. Se snahou tyto osoby zaměstnat pak přirozeně souvisí i příležitosti pro získávání odpovídající pracovní zkušenosti, rekvalifikaci či získávání dalších dovedností, které mohou znevýhodněným osobám napomoci zlepšit jeho budoucí šance na trhu práce.

Stranou nezůstávají ani silící hlasy po restartu hospodářství na novém, udržitelnějším základě, kdy v důsledku transformace zažitých způsobů výroby a zajištění služeb, mohou inovativní způsoby řešení zajistit rozvoj nových pracovních míst, ale i profesí...a tedy nepřímo podporovat získávání či zvyšování kvalifikace zaměstnanců v perspektivních oblastech udržitelné výroby a spotřeby a tím je připravovat na požadavky budoucího trhu práce.

Z hlediska sociálních aspektů ve veřejných zakázkách mnohdy hovoříme o snaze zajistit zaměstnání osobám znevýhodněnými na trhu práce. Konkrétně se tak jedná o osoby evidované na Úřadu práce v následujících kategoriích:

Z hlediska sociálních aspektů ve veřejných zakázkách mnohdy hovoříme o snaze zajistit zaměstnání osobám znevýhodněnými na trhu práce. Konkrétně se tak jedná o osoby evidované na Úřadu práce v následujících kategoriích:

Název cílové skupiny	Definice jednotlivce
Osoby se zdravotním postižením	Osoba splňující některou ze zákonných definic podle ustanovení § 67 odst. 2, 3 nebo 4 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
Osoby s vypracovaným individuálním akčním plánem	Osoba, které vypracovala Krajská pobočka Úřadu práce v souladu s ustanovením § 33 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, individuální akční plán (např.: osoba zařazená do evidence uchazečů o zaměstnání nepřetržitě po dobu nejméně 5 měsíců. Přitom evidenci po dobu přesahující uvedený časový úsek lze bonifikovat v rámci hodnocení (například zvláštní hodnocení pro osoby evidované po dobu delší 12 měsíců))
Osoby nekvalifikované či s nízkou kvalifikací	Osoba, která dosáhla v rámci systému CZ-ISCED 2011 nejvýše stupně vzdělání 2 (tedy završila alespoň: 2. stupeň základní školy, 1.–4. ročník osmiletých, resp. 1.–2. ročník šestiletých středních škol)
Osoby starší 55 let	Osoba, která překročila věk 55 let

Podle předpokladů ILO budou nejhůře postiženy zejména následující oblasti: Velkoobchod a maloobchod, opravy dopravních prostředků, výroba, ubytovací a stravovací služby, obchodování s nemovitostmi a administrativa. Z těchto oblastí lze tedy podle ILO očekávat značný příliv nových nezaměstnaných. Čímž požadavek na zaměstnávání tedy může nabýt na významu i u jiných oblastí, než s jakými je běžně spojován (typicky profese, které nevyžadují vysokou míru kvalifikace zaměstnance).

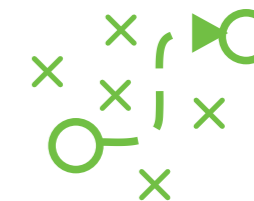
Za stávající a nejbližší budoucí ekonomické situace je rovněž namístě přehodnotit otázku podmínky „dlouhodobosti“ nezaměstnanosti pro účely zadávání veřejných zakázek. Při vyšší míře nezaměstnanosti je možné být více flexibilní, co do požadavku na dlouhodobé vedení v evidenci nezaměstnaných. Na druhou stranu je rozumné vzít na vědomí, že osoby vedené v evidenci dostávají zpravidla po dobu 5 měsíců podporu v nezaměstnanosti, a jejich základní životní potřeby tedy mohou být přinejmenším zčásti saturovány v rámci systému státní sociální podpory. Po tuto dobu navíc nehrozí ztráta pracovních návyků a rutin.

Je namístě sledovat zájmy a strategie, které budou nezaměstnaní (s výjimkou snahy po uplatnění ve vlastním oboru) zohledňovat:

- a) překlenout krizi výkonem jakékoli slušně placené práce s vidinou návratu k původně vykonávané profesi v nejbližší možné době,
- b) získat zcela nové zkušenosti a kvalifikaci pro účely změny stávající kvalifikace a novému nasměrování vlastního profesního života.

Strategický přístup a volba vhodné zakázky

Zadavatel by měl přistupovat ke svým nákupům strategicky a plánovitě. Z hlediska řízení nákupů i jejich případných pozitivních sociálních dopadů by měl dopředu vyhodnocovat zakázky pro následující období z hlediska jejich potenciálu pro sociální přidanou hodnotu (nové pracovní příležitosti pro nezaměstnané

či příležitosti pro získávání praxe či nových dovedností) a sociální aspekt zahrnovat do přípravy jednotlivých zakázek od samého počátku.

Identifikace vhodné zakázky musí vycházet z logické úvahy stran věcného rozsahu zakázky (zda vůbec vytváří nové pracovní místo), časového rozsahu veřejné zakázky (zda má potenciál zajistit relativní stabilitu práce pro cílové osoby v rozumném čase) či obsahu veřejné zakázky (jaké druhy pracovních pozic bude namíste obsazovat). Vedle toho je namíste zvážit, zda je namíste požadovat zapojení nezaměstnané osoby v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby (dle § 78 zákoníku práce), nebo bude možné podpořit spíše osoby s omezeným časovým prostorem pro výkon práce (osoby pečující), a stanovit požadavek na kratší týdenní pracovní dobu.

Jako i v jiných oblastech SOVZ je zcela zásadní, zahrnout do přípravy aplikace požadavků na zaměstnávání vhodné partnery – zejména Úřad práce, školy, atp. Tím zadavatel jednak správně identifikuje vhodné a dostupné skupiny nezaměstnaných (které místní autority vnímají jako nejpalčivější cílové skupiny) a nejvíce žádané obory vzdělání a jednak tím napomůže vytvořit zázemí pro to, aby mohli dodavatelé snadno splnit stanovený požadavek.

Pro účely včasného informování dodavatelů o zvláštních podmínkách a možnostech jejich plnění je namíste využít vícero dostupných kanálů (a to včetně nástinu prokazování a možností podpory jeho plnění). Je možné:

- využít setkání typu **meet the buyer**, kde je možné nastinit cíle veřejného zadavatele v oblasti zaměstnanosti například v určitém segmentu zakázek,

- zahrnout téma zaměstnanosti do **předběžné tržní konzultace** ke konkrétní veřejné zakázce,

- zdůrazňovat **zvláštní požadavek v rámci vlastní zadávací dokumentace** a například vytvořit speciální přílohu nabídky (Čestné prohlášení a informace) pro to, aby měl dodavatel tento požadavek více na očích a získal i potřebné informace.

Uplatňování podmínky

Požadavek na zaměstnávání je v České republice uplatňován zejména ve dvou formách:

1. Zvláštní podmínka (§ 37 odst. 1 písm. d) ZZVZ (dříve § 44 odst. 10 ZVZ)

Použití zvláštní podmínky v zásadě znamená, že se účastník zadávacího řízení zaváže k jejímu plnění povinně. Pokud tak neučiní, měl by být vyloučen ze zadávacího řízení. Již delší dobu byla zejména v oblastech severních Čech aplikována pověstná „podmínka 10 % dlouhodobě nezaměstnaných“.

Příkladem aplikace podmínky (v zakázkách na nákup stavebních prací) je kromě měst jako Most nebo Smečno mj. město Kadaň - [viz případová studie](#). Vzhledem k tomu, že se tento zadavatel dopustil nesprávného výkladu (viz poznámka pod čarou ²⁾) a aplikace své vlastní podmínky, je vhodné podmínku uplatnit v pozměněném znění:

„Ve smyslu § 37 odst. 1 písm. d) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, zadavatel požaduje, aby nejméně 10 % z celkového počtu pracovníků (minimálně však jeden), kteří se budou podílet na plnění shora uvedené veřejné zakázky, bylo pro tyto účely vyřazeno z evidence uchazečů o zaměstnání vedené Úřadem práce. S takovou osobou sjedná dodavatel (nebo jeho poddodavatel) pracovní vztah v souvislosti s plněním uvedené veřejné zakázky formou zakládající ukončení jejich evidence na úřadu práce, v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby, a to minimálně po dobu plnění veřejné zakázky.“

Přítom procentní podíl je možné nahradit absolutním číslem (počtem zaměstnanců)

2. Hodnocení § 116 odst. 2 písm. d) ZZVZ

Existují přinejmenším tři výhody, které se pojí s aplikací požadavku zaměstnávání ve formě hodnocení. Jednak je to vyšší flexibilita na straně dodavatelů – je na nich, aby realisticky stanovili, do jaké míry jsou schopni požadavek naplňovat. Nelze opomenout fakt, že nesplnění podmínky nemusí vést k ukončení účasti dodavatele v zadávacím řízení. Kromě toho může mít hodnocení počtu zaměstnaných i určitou dokumentační hodnotu stran toho, zda se zakázka s takto uplatněným požadavkem prodraží (jak nepodloženě tvrdí frekventovaný mýtus o SOVZ), či nikoli.

Počet nezaměstnaných zapojených do plnění zakázek – údržba veřejných prostranství, svoz odpadů etc. (a to ve formě elektronické aukce) hodnotilo Statutární město Děčín - [viz případová studie](#).

Praktické informace k prokazování splnění podmínky či hodnotícího kritéria a nastavení smluvních podmínek:

Pro účely zadávacího řízení (posouzení splnění podmínek a hodnocení nabídky) by zpravidla mělo zadavateli postačit předložení čestného prohlášení. V případě součinnosti před uzavřením smlouvy (případně až po jejím podpisu) již je namíste požadovat jiné formy prokázání splnění podmínky (včetně identifikace zaměstnanců a případně také vyjádření či potvrzení vystavené příslušnou institucí – Úřadu práce).

Ve smlouvě samotné je potřeba myslet i na trvání smlouvy, resp. trvání podmínky, a v souvislosti s tím na řešení případů

neplnění podmínky. Mírná, nezapříčiněná nebo krátkodobá porušení stanovené povinnosti by patrně neměla být přísně stíhána, ale spíše by měl být nastaven postup nápravy (včetně stanovení dostatečné lhůty pro zjednání nápravy). Systematické či dlouhodobé porušování stanovení podmínky by naopak mělo být stíháno smluvní pokutou, v nejzazším případě i možností jednostranného ukončení smlouvy.

Vzor textace najdete [na tomto odkazu](#).

Je vhodné poznamenat, že podmínku zaměstnávání nemusí plnit samotný dodavatel (účastník zadávacího řízení).

Je dostačující, pokud podmínku splní jeho poddodavatel. Tento závěr podpořil ve své rozhodovací praxi rovněž ÚOHS³.

Poznámka k alternativnímu plnění sociální podmínky:

Podmínka pracovního místa pro osobu bez zaměstnání je v českých podmínkách obvykle aplikována samostatně. Příklady ze zahraničí však poukazují na možnosti volby mezi několika sociálními benefity zakázky. Ve Velké Británii například stanoví veřejní zadavatelé sociální benefit na vynaložené prostředky (například počet pracovních míst nebo hodin praxe na každý milion liber ceny zakázky). Belgický region Valonsko pak uplatňuje požadavek na vytvoření pracovního místa (resp. apprenticeship), přičemž akceptuje alternativní plnění sociální podmínky v podobě zapojení sociálního podniku do plnění zakázky ve vymezeném rozsahu (podílu z ceny veřejné zakázky). V obou případech mají dodavatelé větší míru svobody a flexibility pro plnění zvláštních požadavků zadavatele a poskytování přidané sociální hodnoty v rámci plnění veřejné zakázky.

³Rozhodnutí č.j. ÚOHS-S0734/2016/VZ-04395/2017/543/MŠI ze dne 7. 2. 2017, jmenovitě body 96 a 98.

Contract management

Vzhledem k tomu, že se k uplatnění požadavku zaměstnávání hodí nejlépe dlouhodobé kontrakty, nelze opomenout význam contract managementu nejen pro účely kontroly plnění podmínky, ale zejména pro potenciál získání dalších sociálních benefitů, které nemusely být ani předmětem zadávacího řízení. Smluvní strany mohou například získat další benefity ve smyslu většího počtu nezaměstnaných, mohou se nad rámec samotné smlouvy domluvit na spolupráci v rámci zadavatelova systému prostupného zaměstnávání nebo mohou požadavek uplatnit jako neplánovaný sociální benefit smluvního závazkového vztahu. To se například podařilo v případě Městské části Praha 2, jejíž dodavatel služby úklidu veřejných prostranství zařazuje do práce osoby ve výkonu trestu odnětí svobody. Případová studie je [dostupná na webu](#).

Contract management není v ZZVZ přímo ošetřen, ale je nutné nepouštět ze zřetele ustanovení § 6 a § 222 ZZVZ.

Podpora účasti sociálních podniků

Jak bylo již dříve naznačeno, alternativou k uplatňování přímého požadavku zaměstnávání je požadavek na zapojení sociálních podniků. Sociální podniky vytvářejí pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Sociální podnik tak naplňuje veřejně prospěšný cíl, který má formulován v základacích dokumentech.

Příležitosti a nástroje pro zapojení sociálních podniků do plnění veřejných zakázek naleznete v další kapitole.

Podpora získávání, zvyšování či prohlubování vzdělání, praxe a kvalifikace

Formu zvláštní podmínky nebo hodnoticího kritéria mohou mít rovněž požadavky na vytvoření míst pro praktické vzdělávání. Svým nákupem může zadavatel přispět k tomu, aby cílová osoba získala praktické zkušenosti při práci na nakupovaném projektu a přispět tak ke zvýšení její odbornosti. Může se jednat jak o praxi studentů, tak například i požadavek na absolvování stáže, zvýšení kvalifikace zaměstnance atp.

V rámci zadávací dokumentace si zadavatel klade podmínku, aby dodavatel/zhotovitel zajistil odbornou studijní praxi na realizaci díla.

Vzor textace najdete [na odkazu v elektronické verzi publikace](#)

Praktické informace k prokazování splnění podmínky či hodnotícího kritéria :

- Pro účely zadávacího řízení (posouzení splnění podmínek a hodnocení nabídky) by zpravidla mělo zadavateli postačit předložení čestného prohlášení. Následně je namístě provádět i kontrolu.
- Pro aplikaci tohoto tématu je namístě opět dopředu komunikovat s vhodnými partnery za účelem hledání preferovaných kompetencí či profesí a zejména pak i škol, které mohou provést předvýběr vhodných uchazečů pro dodavatele.
- Tento postup vyzkoušel ve své praxi například státní podnik Povodí Moravy ([viz případová studie](#)) a v nedávné době rovněž Univerzita Karlova.

 **PODPORA MALÝCH
A STŘEDNÍCH PODNIKŮ,
VČETNĚ SOCIÁLNÍCH PODNIKŮ**

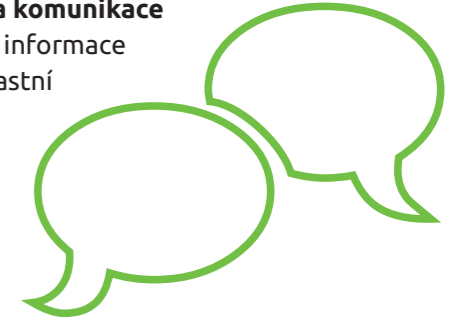
Zadavatel veřejných zakázek může stanovit podporu malých a středních (a sociálních) podniků, které byly pandemií významně zasaženy, jako jeden ze svých strategických cílů. Přínosy podpory malých a středních podniků zahrnují nejen často popisované benefity (kvalitnější soutěž o zakázku, vyšší počet nabídek, apod.), ale i pozitivní stimul místní ekonomice, vč. místní zaměstnanosti.

Má-li zadavatel podporu malých a středních podniků mezi svými strategickými cíli, může podniknout mnohá opatření, která jim lépe zpřístupní zadávací řízení. Cíl podpory menších podniků je zcela legitimní a zohledňování potřeb malých a středních podniků při zadávání veřejných zakázek je zakotveno již ve [směrnici EU o zadávání veřejných zakázek\(2014/24/EU\)](#), a to zejména článkách 78 a 124.

Zadavatel může také svoji podporu zaměřit na sociální podniky. Tyto podniky vytvářejí pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Sociální podnikání podporuje solidární chování, sociální začleňování a má důležitou roli v místním rozvoji. Podpora sociálních podniků znamená, obdobně jako podpora malých a středních podniků, mimo jiné podporu místní zaměstnanosti a ekonomiky. Veškeré níže uvedené postupy jsou tak shodné jak pro malé a střední podniky, tak i pro sociální podniky.

Znalost místní ekonomiky a komunikace

Základem podpory menších podniků je **znalost místní ekonomiky a komunikace s lokálními malými a středními podniky**. Nemá-li zadavatel přesné informace o této situaci, je vhodné nejprve analyzovat současný stav (zejm. účastní se malé a střední/příp. místní nebo sociální podniky vypisovaných zadávacích řízení? Pokud ne, jaký k tomu mají důvod? Umí pracovat s elektronickými nástroji? Apod.). Vytvoření databáze místních podniků je pak výborným nástrojem pro oslovení potenciálních dodavatelů v případech, kdy je to možné.

Pro podporu malých a středních podniků je velmi důležitá **komunikace s relevantním trhem**, přičemž taková komunikace může mít různé podoby.

Předběžné tržní konzultace

(§33, zákon o zadávání veřejných zakázek)

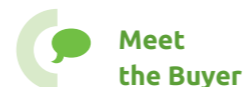
Jedná se o otevřené, transparentní a povinně dokumentované setkání (případně písemnou či elektronickou komunikaci) s potenciálními dodavateli/účastníky v soutěži o zakázku. Zadavatel obvykle firmám sdělí svůj předběžný záměr, co plánuje v zakázce požadovat. Potenciální dodavatelé mohou na tento záměr reagovat: navrhnout různá řešení, komentovat detaily plnění jako jsou např. parametry zboží, dodací lhůty, rozsah zakázky, logistická řešení apod. V průběhu této konzultace mohou firmy nabízet svá inovativní řešení a zadavatel tak získá informace o nejnovějších řešeních existujících na trhu. Během předběžné tržní konzultace může zadavatel získat i zpětnou vazbu od místních malých a středních firem, zda je nastavení požadavků zakázky pro ně splnitelné. Předběžné tržní konzultace se však nemusí týkat pouze samotného plnění veřejné zakázky, zadavatelé je mohou vést také za účelem nastavení podmínek kvalifikace. Takovou předběžnou tržní konzultaci může zadavatel vést za účelem nastavení kvalifikačních požadavků, které

povedou nejen k výběru dostatečně zkušeného dodavatele, jenž bude schopen řádně a včas splnit předmět veřejné zakázky, ale také za účelem zajištění co nejširší úrovně soutěže a tím i účasti malých a středních podniků. Avšak zejména u předběžných tržních konzultací konaných za účelem nastavení kvalifikace musí být zadavatel obezřetný, aby byly následně požadavky v souladu se ZZVZ a jeho základními zásadami.

Další zdroje k předběžným tržním konzultacím

- Na webu www.sovz.cz v samostatné příloze „[Předběžné tržní konzultace](#)“ se můžete dozvědět i o tom, jak je oceňují zadavatelé, kteří je využili.
- Najdete tam také [metodiku Ministerstva pro místní rozvoj](#) k vedení předběžných tržních konzultací.
- Způsob, jakým řeší předběžné tržní konzultace jednotliví zadavatelé, lze najít například profilu zadavatele [Povodí Vltavy, státní podnik](#), kde je dostupná i [zpráva](#) o jejím průběhu.
- Na webu www.sovz.cz je dostupná [výzva](#) a [zápis](#) z první předběžné tržní konzultace pořádané Ministerstvem práce a sociálních věcí. [Případovou studii k předběžné tržní konzultaci](#) navazující veřejné zakázky na MPSV tam naleznete v příloze.

Další možností komunikace, jež může podpořit účast menších podniků v zadávacích řízeních zadavatele, je představení plánu veřejných zakázek na konkrétní kalendářní rok. Jedná se o akce typu *Meet the Buyer*, které lze volně přeložit jako „poznejte svého zadavatele“, a přestože taková činnost není výslovně řešena zákonem o zadávání veřejných zakázek, je při dodržení jeho základních zásad možná. Praxe těchto akcí začala v zahraničí (zejména ve Velké Británii), přičemž existuje celá řada jejich podob, o kterých se můžete stručně dozvědět v samostatné [příloze „Poznejte svého zadavatele“](#) na webu www.sovz.cz.

Tyto akce jsou setkáními zadavatele se zástupci jeho dodavatelského sektoru, během kterého zadavatel představí veřejné zakázky, jejichž zadávací řízení plánuje v průběhu kalendářního roku zahájit. Kromě toho však může zadavatel představit i výhled veřejných zakázek na kalendářní roky následující nebo prezentovat přítomným dodavatelům jakoukoliv další problematiku, jež uzná za vhodnou (například rady a tipy k jednoduššímu podávání nabídek nebo nástroje využívané v rámci příležitostí odpovídajícího veřejného zadávání).

K účasti na takovém představení se dodavatelé musí obvykle hlásit. Přihláška je však velmi jednoduchá a obsahuje pouze identifikaci dodavatele a osob účastnících se za dodavatele osobního setkání.

Více se o představení plánovaných veřejných zakázek můžete dozvědět v samostatné příloze na webu www.sovz.cz, kde najdete shrnutí [praxe na Povodí Vltavy](#). Plán svých veřejných zakázek však představují i [Masarykova univerzita](#) nebo [Jihomoravský kraj](#).

Důležitost a možnosti komunikace je shrnuta i v [– článku "Komunikace s dodavateli – příležitost, nebo důvod k obavám?"](#)⁴, dostupném na webu www.sovz.cz.

⁴ Článek „Komunikace s dodavateli – příležitost, nebo důvod k obavám?“ vyšel v časopise Veřejné zakázky v praxi, březen 2017

Minimalizace (administrativní) náročnosti

Dalším velmi efektivním nástrojem k podpoře malých a středních podniků je **minimalizace administrativní náročnosti zadávacího řízení**. Zadavatel by se měl věnovat zejména těmto oblastem:

Kvalifikace

Požadavky na kvalifikaci dodavatele nastavit tak, aby je mohly splnit i malé firmy. Pro snížení administrativní náročnosti může zadavatel také umožnit prokázat splnění kvalifikace čestným prohlášením podle § 86 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. V takovém případě budou požadované dokumenty a osvědčení poskytnuty pouze u vybraného dodatele, a to před podpisem smlouvy. Zadavatel může maximálně omezit výčet požadovaných dokumentů.

Finanční garance

Zadavatel by měl požadovat v zadávacím řízení i při samotném plnění jen ty finanční garance, které souvisí s předmětem zakázky a mohou je splnit i malé podniky.

Pojistné smlouvy

Zadavatel by měl požadovat jen přiměřené nastavení pojistných smluv, aby jejich uzavření nebylo bariérou vstupu malých a středních podniků do soutěže.

Jasně požadavky plnění

V zadávací dokumentaci by mělo být jasně uvedeno, co je předmětem plnění a jaké požadavky zadavatel má. Malým a středním podnikům pak při vytváření nabídek pomáhají vzorové formuláře, šablony dokumentů, požadovaná struktura nabídek, tabulky k vyplnění apod. Zadavatel může pro potenciální dodavatele pořádat i školení, a pomoci jim tak v budoucnu podávat kvalitní nabídky. Více o školeních pořádaných Ministerstvem práce a sociálních věcí naleznete [v příloze „Školení o dynamickém nákupním systému“](#). Příkladem dobré praxe v této oblasti je však také vytváření vzorových formulářů a zjednodušení zadávacího řízení, které provádí [Masarykova univerzita](#) či [MPSV](#).

Vysvětlení kritérií hodnocení

Malým firmám také pomáhá, jsou-li podrobněji vysvětlena kritéria hodnocení, systém udělování bodů a postup výběru vítěze zakázky.

Dostatek času na podání nabídky

Vzhledem k náročnosti příprav nabídky je vhodné, aby zadavatel poskytl dostatek času na vypracování nabídky, protože menší firmy nemají velký administrativní aparát. Malé a střední firmy mohou pro účely podání nabídky vytvářet sdružení nebo využít poddodavatele a příprava nabídky tak může být časově náročnější.

Dělení na části, dynamický nákupní systém

Rozdělení zakázky na menší části, kdy zakázka se zadává jako celek, ale účastníci řízení se mohou hlásit do soutěže i jen o část zakázky, je dalším podpurným nástrojem. Zadávanou zakázku lze rozdělit na části podle předmětů plnění nebo geograficky podle místa plnění. Tím se také sníží finanční či technické nároky zakázky, jakož i kvalifikace pro jednotlivé části, a plnění části může zajistit i menší firma (např. požadavek na disponování určitým počtem stavebních strojů nebo velikost vozového parku).

Příkladem dobré praxe v tomto ohledu může být [zakázka na úklidové služby Dopravního podniku hl. m. Prahy](#) nebo [zakázka na práce v lese](#), kterou zadaly Technické služby Havlíčkův Brod. V této zakázce byla dokonce vítěznou nabídkou v jedné části nabídka sociálního podniku. Podporou účasti malých a středních podniků může být také využívání **dynamického nákupního systému**. Více se dočtete [ve speciální příloze o dynamickém nákupním systému](#) a v [informační brožůře Ministerstva práce a sociálních věcí](#).

Vše je dostupné na webu www.sovz.cz.

Podpora sociálních podniků

Výše uvedené platí také **pro podporu sociálních podniků**. Specifikem je, že sociální podniky lze podpořit pouze v těch předmětech plnění, ve kterých nabízí své služby, přičemž jejich zaměření a počty jsou limitované. Proto je vždy vhodné se informovat o možnostech poskytnutí plnění sociálními podniky, například v rámci předběžných tržních konzultací, a nejlépe kontaktovat regionální pobočku sdružení sociálních podniků. Tato sdružení mají přehled o sociálních podnicích, jejich zaměření či kapacitách a mohou tak zadavateli poskytnout relevantní informace pro přípravu zadávací dokumentace.

Předměty plnění, které lze realizovat prostřednictvím sociálních podniků, zahrnují zejména úklidové služby a potřeby a údržbu zeleně a technické služby. Typickou oblastí, ve které se sociální podniky často profilují, je i pohostinství či výroba potravin. Lze je tedy také podpořit ve veřejných zakázkách na zajištění občerstvení či stravování. Uvažovat je možné i o oblasti méně kvalifikovaných pracích v lesnictví a na stavbách, méně časté pak jsou projektové a architektonické činnosti. Dále může jít i o výrobu nábytku a vybavení interiérů, nákupy oděvů a obuvi, kancelářského papíru a propagačních předmětů. Komplexní katalog sociálních podniků je ke stažení na webu <http://sovz.cz/clanky-publikace/>.

V praxi jsou sociální podniky do veřejných nákupů zapojeny nejčastěji ve veřejných zakázkách malého rozsahu, a to buď prostřednictvím přímého oslovení či formalizované výzvy (v souladu s interními předpisy zadavatele). Jinak lze využít zákonná ustanovení umožňující vyhrazení veřejné zakázky podnikům zaměstnávajícím alespoň 50% osob se zdravotním postižením (§ 38 ZZVZ) či zvýhodnění „zapojení sociálního podniku“ v hodnocení veřejné zakázky (§ 116 odst. 2 písm. d) ZZVZ).

V českém právním řádu v současnosti ale neexistuje legální definice sociálního podniku, a tak je třeba hledat v jiných zdrojích (například OP Zaměstnanost). Zadavatel musí napřed definovat, který subjekt splňuje [kritéria sociálního podniku](#) (například odkazem na WISE). Tato definice je součástí zadávací dokumentace.

Vzorové textace k zapojení sociálního podniku do plnění veřejné zakázky je k dispozici [na odkazu v elektronické verzi publikace](#).

Více se o možnostech podpory sociálních podniků a o praktických příkladech dozvíte na webu <http://sovz.cz/temata/podpora-socialnich-podniku-v-zadavani-verejnych-zakazek/>

Podpora malých a středních podniků a férových podmínek v dodavatelském řetězci

Pokud má zadavatel za cíl podporu malých a středních podniků může se také zaměřit na tyto subjekty v dodavatelském řetězci. Zejména u složitějších a dlouhodobějších zakázek je pravděpodobné, že **malé a střední podniky se budou objevovat spíše v roli poddodavatelů**. Jejich zájem o práci na zakázce se bude často odvíjet od toho, jaké podmínky v dodavatelském řetězci pro ně budou přichystány. V dodavatelských řetězcích existuje řada potenciálně problematických oblastí, kterým je potřeba věnovat ve vztahu k malým a středním podnikům zvýšenou pozornost. Mohou totiž ovlivňovat kvalitu plnění veřejné zakázky nebo mít negativní dopad na ekonomické subjekty, potažmo zaměstnanost.

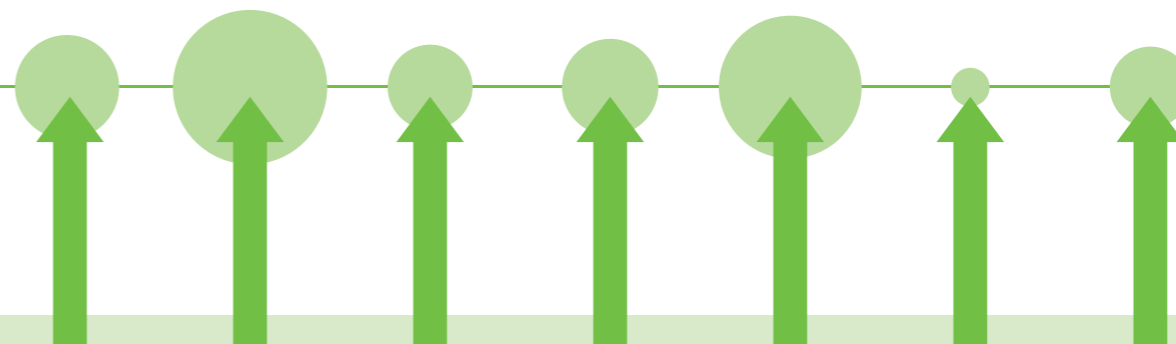
Zřejmě k nejvíce problematickým oblastem patří **úhrady poddodavatelům** za poskytnuté plnění. Zejména pro malé a střední podniky představuje neplnění finančních závazků a obecně dlouhé lhůty splatnosti existenciální riziko. Tyto podniky nemívají velké finanční rezervy a nemohou tak dlouhodobě strpět situaci, kdy jim objednatel za poskytnuté plnění nezaplatí včas, anebo jen částečně (či dokonce vůbec). Těmito praktikami je pak ohrožena samotná existence těchto podniků, včetně schopnosti vyplácet mzdy svým zaměstnancům či hradit finanční závazky svým poddodavatelům.

S problémy v rámci dodavatelského řetězce se mohou zadavatelé potýkat také v **oblasti dodržování pracovně-právních předpisů** (zákoník práce, zákon o zaměstnanosti) a z nich vyplývajících povinností především ve vztahu k odměňování zaměstnanců, dodržování délky pracovní doby, odpočinku a podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V tomto případě jsou obětmi jednotliví zaměstnanci podílející se na plnění veřejných zakázek, kdy mezi nejvíce ohrožené patří zejména tzv. „agenturní“ zaměstnanci, zaměstnanci bez patřičné profesní kvalifikace či zaměstnanci pracující nelegálně.

Pomocí vhodně nastavených zadávacích podmínek mohou zadavatelé aktivně ovlivnit podmínky a pravidla pro fungování dodavatelského řetězce, aby byly **co nejvíce transparentní a férové** vůči všem jeho účastníkům. Těmito mohou být obchodní podmínky stanovující

pravidla, na základě kterých probíhá samotné plnění veřejné zakázky, ale i další podmínky týkající se pravidel pro využívání poddodavatelů při plnění veřejné zakázky (§ 105 ZZVZ) či podmínky týkající se nastavení přímých plateb poddodavatelům (§ 106 ZZVZ). Zadavatelé tak velkou měrou přispějí k předcházení vzniku výše popsaných rizik, která se mohou v dodavatelském řetězci vyskytovat a mohou zejména pro malé a střední podniky představovat zásadní překážku při jejich rozhodování o tom, zda se mají ucházet o účast na plnění veřejných zakázek. Jejich případný nezáměr by pro veřejný sektor znamenal ztrátu inovativnosti, flexibility a efektivity, kterou s sebou malé a střední podniky přinášejí.

Zadavatelé by tak měli usilovat o to, aby byly v rámci dodavatelského řetězce sjednávány **podmínky, které budou po vybraném dodavateli a všech dalších účastnících dodavatelského řetězce vyžadovat striktní dodržování pracovně-právních předpisů** (zákoník práce, zákon o zaměstnanosti) a z nich vyplývajících povinností zejména ve vztahu k odměňování zaměstnanců, dodržování délky pracovní doby, odpočinku a podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a **současně na ně klást zvýšené nároky zejména v oblasti plnění svých finančních závazků** (kratší lhůty splatnosti).

Působení na podmínky v dodavatelském řetězci

Zadavatel, který se rozhodne podporovat malé a střední podniky v dodavatelském řetězci, může využít následujícího postupu, přičemž jeho využití přirozeně vždy záleží na konkrétních podmínkách veřejné zakázky (jejího druhu, předmětu a rozsahu) a možnostech zadavatele (zejména z hlediska personální obsazení).

1.

Zadavatel v **zadávací dokumentaci** vhodným způsobem **informuje** potenciální dodavatele o tom, že má zájem **zadat veřejnou zakázku v souladu se zásadami společensky odpovědného veřejného zadávání** s důrazem na férové podmínky v dodavatelském řetězci.

Vzor textace najdete [na tomto odkazu](#).

2.

Zadavatel následně **zohlední své požadavky přímo ve smluvních podmínkách** konkrétní veřejné zakázky, v rámci kterých provede úpravy pracovně-právních a platebních podmínek, které budou aplikovány na celý dodavatelský řetězec. Součástí smluvních podmínek může být také čestné prohlášení o společensky odpovědném plnění veřejné zakázky, které bude v pravidelných intervalech předkládáno při plnění veřejné zakázky. Do platebních podmínek může zadavatel zahrnout např. i požadavek na povinné používání transparentního účtu či ustanovení opírající se o institut přímých plateb poddodavatelům. Veškeré své požadavky by si měl zadavatel zajistit odpovídajícími smluvními pokutami, které by pro zadavatele plnily jak preventivní, tak zajišťovací funkci. Konkrétní nastavení a výše smluvních pokut záleží na uvážení zadavatele.

3.

Nad rámec úprav smluvních podmínek může zadavatel vyžadovat již v rámci předkládání nabídek, aby součástí nabídky dodavatele bylo např. **čestné prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky** či prohlášení o tom, že se dodavatel řádně seznámil se zněním zadávací dokumentace a taktéž s ním seznámil své uvažované poddodavatele. Čestné prohlášení se v tomto případě následně stane smluvním závazkem vybraného dodavatele, neboť smlouva na něj bude přímo odkazovat.

Vzor textace najdete [na odkazu](#) v elektronické verzi publikace.

4.

Jako alternativu k výše uvedeným bodům 2. a 3. může zadavatel **využít Memorandum o férových podmínkách v dodavatelském řetězci**, které tvoří společně s ostatními zadávacími podmínkami komplexní nástroj, jehož účelem je zajištění dodržování zákonných

Zadavatel však musí vždy pečlivě zvážit jejich nastavení s ohledem na zajišťovanou povinnost, jakož i hodnotu samotné smlouvy tak, aby byly přiměřené a nebyly v rozporu s dobrými mravy.

Vzor textace najdete na odkazech v elektronické verzi publikace.

- [Smluvní ustanovení k včasným platbám](#)
- [Smluvní ustanovení k důstojným pracovním podmínkám](#)
- [Smluvní ustanovení k transparentnímu účtu](#)
- [Smluvní ustanovení k přímým platbám](#)

a smluvených podmínek v dodavatelském řetězci veřejné zakázky. V tomto případě předloží účastník zadávacího řízení jako součást své nabídky Čestné prohlášení o tom, že je seznámen se zněním Memoranda o férových podmínkách v dodavatelském řetězci a se zněním závazného návrhu smlouvy na plnění veřejné zakázky, které tvoří přílohy zadávací dokumentace a že si je vědom zejména všech povinností pro něj z těchto dokumentů vyplývajících. Součástí Čestného prohlášení bude také potvrzení skutečnosti, že účastník zadávacího řízení seznámil s těmito dokumenty i všechny své poddodavatele uvedené v Seznamu poddodavatelů, pokud bude takovýto seznam jako součást nabídky předložen.

Vzory textace najdete [na odkazu](#) v elektronické verzi publikace.

Kromě samotné povinnosti uvedení podrobného popisu jednotlivých nástrojů v zadávacích podmínkách, doporučujeme zadavatelům, aby chystané využití zmíněných nástrojů s dodavatelem náležitě komunikovali, ať už v rámci představení plánu svých veřejných zakázek či v rámci předběžných tržních konzultací ke konkrétní veřejné zakázce či jakýmkoliv jiným transparentním způsobem.

Nelze opomenout ani nastavení sankčních ustanovení a kontrolních procesů za účelem zajištění a kontroly dodržování povinností zhotovitele ke společensky odpovědnému veřejnému zadávání.

Při samotném plnění veřejných zakázek mohou zadavatelé využít např. kontrolu formou předkládání pravidelných čestných prohlášení či dokladů. Kontrolu v místě plnění přímo u pracovníků podílejících se na plnění veřejné zakázky nebo si v rámci obchodních podmínek vyhradit oprávnění požadovat předložení příslušných poddodavatelských smluv uzavřených mezi vybraným dodavatelem a jeho poddodavateli k nahlédnutí. Při nastavení kontrolních mechanismů by měli mít zadavatelé na zřeteli, že cílem je umožnění efektivní a účelné kontroly bez zbytečné administrativní zátěže kladené na vybraného dodavatele.

PODPORA
MÍSTNÍ EKONOMIKY
A POZITIVNÍCH
LOKÁLNÍCH DOPADŮ

Řada zadavatelů (zejména v sektoru místních a regionálních samospráv) může v rámci ekonomického poklesu v důsledku pandemie COVID-19 hledat příležitosti, jak nechat prostředky, které utratí ve veřejných zakázkách, působit v rámci místní ekonomiky (tedy, jak podpořit místní dodavatele, zaměstnanost atp.). Ačkoli je přímá forma podpory (navázaná, například, na sídlo dodavatele) nepřipustná, mohou zadavatelé i ve stávajícím právním rámci vyvinout úsilí pro to, aby pomohli místním dodavatelům k účasti v zadávacích řízeních. Existuje řada koncepčních a spíše nepřímých nástrojů, které mohou zakázky přiblížit místním dodavatelům.

Podpora místních podniků

Zadávací podmínka vztahující se přímo k sídlu nebo místu působení dodavatele je, samozřejmě, nepřijatelná. Řada nepřímých nástrojů však může napomoci otevřít trh se zakázkami zadavatele tak, že šance na jejich realizaci i pro místní ekonomické subjekty se zvyšuje. Většinu z těchto nástrojů jsme již zmiňovali v kapitole k podpoře malých a středních podniků – nyní tedy jen shrnujeme:

- Znalost místního prostředí** (tj. zjistit, zda existují relevantní překážky, které omezují přístup místních menších dodavatelů k veřejným zakázkám zadavatele)
- strategický přístup zadavatele** (tj. vynaložit úsilí pro včasnou identifikaci příležitostí pro místní dodavatele, komunikovat své záměry, vzdělávat podniky o nákupní praxi – aby rozuměly nástrojům a postupům, měly přístup k informacím a tím získaly i čas pro podání nabídky, apod.)
- Odstraňování administrativní zátěže zadávacích řízení** (tj. zjednodušit proces podávání nabídek, používání jednoduchých formulářů, apod.)
- Přiměřenost rozsahu zakázky kapacitám místních podniků** (tj. legální dělení zakázek na části tak, aby se místní podnik mohl přihlásit do zadávacího řízení na část, na kterou má kapacity)
- Nezakočit své úsilí podpisem smlouvy,** ale vyhodnotit zadávací proces, upozornit na chyby v nabídkách, apod.

Odstranění některých, na první pohled možná nezřetelných, překážek může napomoci přístupu menších podniků k veřejným zakázkám. Zadávací podmínky (jako například kvalifikační požadavky) by tedy měly být nastaveny rozumně tak, aby garantovaly požadovanou kvalitu pro zadavatele, ale neomezovaly ani nepřímo a nezáměrně účast místních menších podniků.

Pozitivní dopad na místní zaměstnanost

Logickým zájmem zadavatele je přirozeně podpora zaměstnanosti místních obyvatel. Přirozeně tak zadavatel činí prostřednictvím podpory přístupu místních podniků k veřejným zakázkám, jak bylo zmíněno výše. Přímo z hlediska zaměstnanosti je opět nepřipustné explicitně požadovat, aby osoby bez zaměstnání zapojené do plnění veřejné zakázky pocházely z konkrétní oblasti nebo byly evidovány předem definovanou pobočkou Úřadu práce. To však nebrání zadavateli v tom, aby uchazečům nabídl předjednanou spolupráci s místními stakeholdery (zejm. Úřady práce, školami, neziskovými organizacemi, apod.), kteří zprostředkují uchazečům vhodný výběr kandidátů o pracovní pozici.

A důležité je v tomto kontextu zmínit, že zvláštní význam může mít podpora místních sociálních podniků, které kromě zaměstnávání poskytují zpravidla i náležitou péči o aktivizaci osob, které by jinak byly závislé na veřejné podpoře.

Abychom ještě shrnuli: **jaké podmínky z hlediska lokalizace lze tedy například využít?**

PŘÍPUSTNÉ

Dojezdová vzdálenost/reakční doba/optimalizace jednotlivých dílčích dodávek (zejména v případě plnění náročných na dopravu) jako podmínka (nejvýše přípustná hodnota) nebo jako kritérium hodnocení (co nejkratší vzdálenosti/reakční doba)

Povinná inzerce volných pracovních míst na místních vývěskách/na webu zadavatele atp.

NEPŘÍPUSTNÉ

Stanovení územního obvodu sídla dodavatele (země, kraj, obec)

Evidence osoby bez zaměstnání u konkrétní pobočky Úřadu práce

Hodnocení pozitivních příležitostí pro místní komunitu

Jak je patrné ze zahraničních příkladů, velký prostor pro zajištění pozitivních sociálních/společenských a environmentálních benefitů v daném místě představuje využití takovýchto hodnotících kritérií. Uchazeči o veřejnou zakázku tak mohou ve vazbě na předmět plnění v nabídkách reflektovat priority zadavatele v daném místě (např. podpora zaměstnanosti, získávání praxe, řešení nepříznivých environmentálních podmínek, vč. emisí CO₂, ale i omezení hluchnosti, prašnosti, apod.). Prvními kroky v tomto směru jsou příklady veřejných zakázek, kde uchazeči mohli podávat varianty řešení s přidanou hodnotou právě v podobě společenských či environmentálních benefitů.

**Přehled o všech příležitostech
pro podporu pozitivních lokálních dopadů
nabízí navazující stejnojmenná publikace
projektu SOVZ.**

**KRIZE JAKO PŘÍLEŽITOST
PRO INOVATIVNÍ ŘEŠENÍ:
CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA
A INOVACE**

Evropská komise považuje za zásadní, aby obnova ekonomiky po koronavirové krizi probíhala v souladu s naplňováním cílů uhlíkové neutrality do roku 2050. Restart by měl tedy podpořit nejenom ekonomiku a růst pracovních míst, ale zaměřit by se měl především na způsob investování. Investice by se dle EK měly zaměřit na ekologicky šetrná řešení s využitím obnovitelných zdrojů energie.

V čase pandemie se mnoho zadavatelů muselo přizpůsobit novým situacím a bylo nezbytné rychle a plynule změnit procesní řízení větším zapojením digitálních technologií. Zvýšená digitalizace však přinesla nejen změnu pracovních návyků, ale především otevřela nové způsoby naplňování potřeb a s tím souvisejících dopadů nakupování na životní prostředí.

Inovace a digitalizace

Trend využívání inovativních služeb spojených s digitalizací zformovaly nový způsob uspokojování potřeb směřující k **tzv. nevlastnickému přístupu a snižování poptávky po produktech a spotřebě materiálů**. Změna poptávky mění myšlení trhu a odpovědný přístup k nakupování mění ekonomické, environmentální a sociální dopady.

Při změně způsobu myšlení **od vlastnictví směrem k pronájmu a sdílení** se nejenom snižují nároky na zdroje potřebné k výrobě, ale zadavateli odpadá i starost o servis, opravy, či nakládání s odpady po dosloužení. Tyto činnosti plně zastává dodavatel. Inovativní příležitostí nepochybně je pronájem světla jako služby (osvětlení prostoru), či pronájem nábytku. Při pronájmu nábytku může jít i o snahu sjednocení celkového designu prostoru, obecně však tento způsob zajištění komodit sebou přináší i předpoklad odborné technické znalosti konkrétních komodit při servisu a opravách.

Změna způsobu nakupování komodit a služeb mění i pracovní trh. Aktuálně již dochází k postupné transformaci a [Evropská unie odhaduje](#), že přechodem k cirkulární ekonomice se zvýší počet pracovních míst (do roku 2030 by mělo v EU vzniknout dalších 1,2 milionu pracovních míst). Mění se potřeby a s tím související dovednosti, které jsou vyžadovány. Některé pozice postupně zanikají, resp. dochází k jejich transformaci.

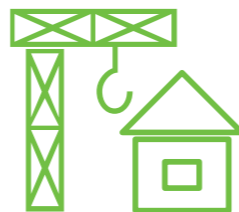
Digitalizace ve službách se postupně rozrůstá i na služby související se zabezpečením provozu budov, kterých je nespočet. Chytrá „digitální“ města již mohou těžit z úspor energie v budovách ve správě města, inteligentního, rychlého a komfortního systému dopravy, či například z úspor získaných snižováním množství odpadů, resp. jejich správného třídění i pomocí zavedení digitálních technologií. Pro města, obce či další organizace existuje nepochybně mnohem více možností využití digitalizace při zabezpečování služeb. Zadavatel tím napomáhá k propojenému a kvalitněji fungujícímu systému reflektujícímu konkrétní potřeby a nastavením přesných řešení zvyšuje komfort služeb a rovněž omezuje i plýtvání se zdroji.

Příležitosti ve stavebnictví

Zmírnit dopady na klima a zároveň zvýšit surovinou efektivitu je nezbytné především ve stavebnictví, které spotřebovává přibližně polovinu celkových zdrojů. Zadavatel by měl již při plánování myslet na efektivní využití stavebních a demoličních odpadů pro opětovné použití přímo na stavbě nebo jako zdroj pro výrobu [recyklovaných materiálů](#). Aktuální přehled druhotných surovin a recyklovaných materiálů s legislativními požadavky a souvisejícími předpisy a normami je dostupný v online [Katalogu výrobků a materiálů s obsahem druhotných surovin](#). Potenciálem pro stavebnictví je i využití [brownfieldů](#).

Zajímavým příkladem je i **modulární stavebnictví** přizpůsobující se místu, či případně rozšiřující kapacitě. Modulární stavba jako rychlý, promyšlený a moderní způsob výstavby je v Čechách využívána při výstavbě škol a mateřských školek (Praha, Jihlava). Předností je možnost demontáže a přesunu na jiné místo, či použití na jiný účel po dosloužení původnímu účelu.

Jedním z dalších důležitých [principů cirkulární ekonomiky](#) je důraz na využívání **energie z obnovitelných zdrojů**. [Nákup energie s certifikátem](#) zaručujícím dodání energie z obnovitelných zdrojů je jednou z dalších komodit, která se ukazuje i jako ekonomicky výhodnější. Rovněž může být i jedním z kroků k naplnění závazků vyhlášené klimatické nouze měst a organizací nebo obdobného závazku ke snížení emisí oxidu uhličitého, může být i dodání elektřiny se zárukou původu z obnovitelných zdrojů či zavedení energetického managementu při správě budov.

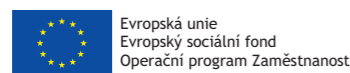
Potenciál druhotných surovin

Z pohledu cirkulární ekonomiky při nezbytných nákupech by se měl zadavatel zaměřit na **snížení závislosti na využití primárních zdrojů**, a to důrazem na co nejvyšší podíl recyklátů, servisovatelnost a opravitelnost produktů, minimalizaci obalů a recyklaci v co největší možné míře po skončení životnosti. Při definování požadavků na nákup různých komodit (např. nábytek, papír, čisticí produkty) lze například využít [ekozačeni](#), při nákupu výrobků spojených se spotřebou energie [směrnici](#) Evropského parlamentu a Rady na určení požadavků na ekodesign výrobků, nebo se inspirovat příkladem dobré praxe [Zajištění servisu a provozu tiskových a multifunkčních zařízení \(MPSV\)](#), kde naleznete požadavky na servis a opravy zařízení, příležitost využít repasované produkty, zajištění ekologického nakládání, ale i to, jak lze zapojit osoby znevýhodněné na trhu práce.

Obecně při (i malých) nákupech by měl zadavatel [preferovat produkty recyklované](#) a snažit se předcházet vzniku odpadu včetně minimalizace obalů (opakovaně použitelné, vratné), či snaha o zajištění efektivnějšího třídění umožňujícího snadnější recyklaci. Zadavatel se také může v rámci cirkulárních veřejných zakázek zaměřit na to, zda je možné po dosloužení výrobku využít tzv. *take back systém* (zpětný odběr) s cílem povinnosti dodavatele repasovat či recyklovat jednotlivé části výrobku, tak aby mohly být znovu použity pro další produkty. Principy cirkulární ekonomiky se rovněž pojí s podporou lokálních nákupů s cílem snížení uhlíkové stopy.

WWW.SOVZ.CZ

Projekt Odpovědný přístup k veřejným nákupům - Strategické zadávání veřejných zakázek je spolufinancován Evropskou unií.
Registrační číslo projektu je CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0015727.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčnickém právu 1/376, 128 01 Praha 2

Účelová neperiodická publikace. Neprodejné